

INHOUD

Voorwoord	xvii
-----------------	------

DEEL I.

TRANSEKSMUALITEIT: DE GESLACHTSAANPASSENDE BEHANDELING

GRIET DE CUYPERE	1
------------------------	---

HOOFDSTUK I.

INLEIDING	3
-----------------	---

HOOFDSTUK II.

DSM IV CLASSIFICATIE	5
----------------------------	---

HOOFDSTUK III.

PREVALENTIE	7
-------------------	---

HOOFDSTUK IV.

DE NORMALE GENDERIDENTITEITSONTWIKKELING	9
--	---

HOOFDSTUK V.

DE ATYPISCHE GENDERIDENTITEITSONTWIKKELING	11
--	----

§ 1. Biologische factoren	11
---------------------------------	----

§ 2. Psychologische factoren	12
------------------------------------	----

§ 3. Interacties tussen biologische, psychologische en sociale factoren	13
--	----

HOOFDSTUK VI.

DE PROCEDURE VAN DE GESLACHTSAANPASSENDE BEHANDELING ZOALS TOEGEPAST IN HET UNIVERSITAIR ZIEKENHUIS TE GENT	15
---	----

§ 1. Hulpvraag	15
----------------------	----

§ 2. Klinische diagnose of eerste diagnostische fase	16
--	----

§ 3. Hormonale fase (tweede diagnostische fase)	18
---	----

A. De onderdrukingsfase van de eigen hormoonproductie . . .	18
B. Substitutietherapie met cross-sex-hormonen	19
§ 4. Operatieve ingrepen	20
A. De geslachtsaanpassende ingrepen bij man-naar-vrouw transseksuelen	20
B. De geslachtsaanpassende ingrepen bij vrouw-naar-man transseksuelen	21
HOOFDSTUK VII. RESULTATEN VAN DE GESLACHTSAANPASSENDE BEHANDELING	23
HOOFDSTUK VIII. BESLUIT	25
BIBLIOGRAFIE	27
DEEL II. TRANSEKSEXUALITEIT EN DE MENSENRECHTEN KRISTOF UYTTERHOEVEN	29
HOOFDSTUK I. DE MAATSCHAPPELIJKE SITUERING VAN DE PROBLEMATIEK VAN DE TRANSEKSEXUALITEIT	31
§ 1. Inleiding	31
§ 2. De juridische definitie van transseksualiteit	33
§ 3. Overzicht van de juridische problematiek	35
HOOFDSTUK II. TRANSEKSEXUALITEIT EN HET EUROPESE VERDRAG VOOR DE RECHTEN VAN DE MENS: ANALYSE VAN DERTIG JAAR RECHTSPRAAK	37
Inleiding	37
§ 1. De geslachtsaanpassende behandeling	38
A. Het absolute verbod van het uitvoeren van een geslachts- aanpassende behandeling	38

B. De feitelijke onmogelijkheid om een volledige geslachtsaanpassende behandeling te ondergaan	40
C. De voorwaarden waar de geslachtsaanpassende behandeling aan moet beantwoorden.	40
D. De geslachtsaanpassende behandeling en de sociale zekerheid	42
§2. De wijziging van de staat van de persoon	43
A. De weigering tot juridische erkenning van de geslachtsaanpassing als onmenselijke of vernederende behandeling (art. 3 EVRM)	43
B. De weigering tot juridische erkenning van de geslachtsaanpassing als inbreuk op het recht op eerbiediging van het privéleven (art. 8 EVRM).	46
1. De weigering tot wijziging van de staat van de transseksuele persoon valt onder het toepassingsgebied van artikel 8 EVRM	46
2. De aanvankelijke maximalistische opvatting van de voormalige Europese Commissie voor de Rechten van de Mens (<i>Van Oosterwijck t. België en Rees t. Verenigd Koninkrijk</i>)	47
a. De genderidentiteit als constitutief bestanddeel van de juridische geslachtsbepaling	47
b. Voorwaarden.	49
c. Het algemeen belang rechtvaardigt de weigering tot aanpassing van de staat van de persoon niet	51
3. Het ontstaan en de ontwikkeling van de <i>Rees</i> -doctrine van het Europese Hof voor de Rechten van de Mens (1986-2002)	52
a. Inleiding	52
b. De ruime appreciatiebevoegdheid van de Verdragstaten	53
c. De toepassing van de <i>fair balance</i> -test	56
4. Kritiek op de <i>Rees</i> -doctrine.	61
a. Algemeen.	61
b. De ruime appreciatiebevoegdheid in vraag gesteld.	61
c. Juridisch-technische kritiek op de afweging van de private belangen en het algemeen belang	65
d. Antropologische kritiek	67

5.	De ommekeer in de jurisprudentie van het Europese Hof voor de Rechten van de Mens	69
	a. Kroniek van een aangekondigde ommekeer	69
	b. De arresten- <i>I</i> en - <i>Goodwin</i> tegen het Verenigd Koninkrijk	71
6.	Besluit	76
§3.	Transseksuelen en het recht op huwelijk	78
	A. De draagwijdte van artikel 12 EVRM	78
	B. Het geslachtsverschil als voorwaarde voor het huwelijk.	80
	1. Probleemstelling	80
	a. Vooropstelling: de heteroseksuele exclusiviteit van het huwelijk	80
	b. Parameters bij de beoordeling van het geslachtsverschil.	81
	2. Door de Straatsburgse organen behandelde hypothesen.	82
	a. De zaken- <i>Van Oosterwijck, Rees, Cossey, W., Sheffield & Horsham, I</i> en <i>Goodwin</i>	82
	b. De zaak- <i>Eriksson & Goldschmidt</i>	96
	c. De zaken <i>Wena en Anita Parry</i> en <i>R. en F.</i> tegen het Verenigd Koninkrijk.	97
	d. Besluit: de doorslaggevende kenmerken bij de geslachtsbepaling met het oog op het sluiten van een huwelijk.	98
	C. Toepassing van de gevonden criteria: een poging tot classificatie	98
	Bijlage: negenenveertig relatievormen geclassificeerd	99
§4.	Transseksualiteit, Afstammingsrecht en het recht op gezinsleven: de zaak <i>X, Y en Z</i> tegen het Verenigd Koninkrijk	101
	A. Probleemstelling	101
	B. Het bestaan van familielevens in de zin van artikel 8 EVRM	102
	C. Het vaderschap van een postoperatieve vrouw-naar-man transseksueel en het recht op eerbiediging van het gezinsleven	104
	1. Geen schending van het recht op eerbiediging van het gezinsleven	104
	2. Beoordeling	106
§5.	Sociaalrechtelijke gevolgen van de geslachtsverandering.	110

DEEL III.	
DE VOORNAAMWIJZIGING VAN DE TRANSSEKSUEEL	
TIM WUYTS	113
INLEIDING	115
HOOFDSTUK I.	
NIEUWE CATEGORIE VAN VERZOEKEN	117
HOOFDSTUK II.	
VOORWAARDEN VAN HET BIJZONDERE VERZOEK	121
HOOFDSTUK III.	
PROCEDURE	127
HOOFDSTUK IV.	
BEOORDELING: RECHT <i>VERSUS</i> GUNST	129
HOOFDSTUK V.	
REGISTRATIE EN OVERSCHRIJVING	133
HOOFDSTUK VI.	
VERHAAL TEGEN EEN BESLISSING TOT AFWIJZING	135
HOOFDSTUK VII.	
INTREKKING OF VERNIETIGING VAN EEN TOEGESTANE WIJZIGING	139
HOOFDSTUK VIII.	
WIJZIGING VAN DE IDENTITEITSKAART, DE BEVOLKINGS- REGISTERS EN HET RIJKSREGISTER	141
DEEL IV.	
DE AANGIFTE VAN DE INNERLIJKE OVERTUIGING TE BEHOREN TOT HET ANDERE GESLACHT	
KRISTOF UYTTERHOEVEN	143
HOOFDSTUK I.	
ONTSTAANSGESCHIEDENIS EN KRACHTLIJNEN VAN DE WET VAN 10 MEI 2007	145

§ 1. De leemte in de wetgeving en de opvulling ervan door de rechtspraak.	145
A. Twee strekkingen in de vroegere rechtspraak	145
B. De extensieve interpretatie van het begrip ‘verbetering’ . .	145
C. De toewijzing <i>praeter legem</i> van een vordering van staat. . .	147
§ 2. Krachtlijnen van de wet van 10 mei 2007 betreffende de transseksualiteit	149
§ 3. Een tweeslachtige procedure	150

HOOFDSTUK II.

DE GRONDVOORWAARDEN VOOR DE AANGIFTE VAN DE INNERLIJKE OVERTUIGING TE BEHOREN TOT HET ANDERE GESLACHT.	153
--	-----

§ 1. Nationaliteitsvereiste	153
§ 2. De voortdurende en onomkeerbare overtuiging tot het andere geslacht te behoren	154
§ 3. De lichamelijke aanpassing als relatieve grondvoorwaarde . . .	157
§ 4. De onomkeerbare onvruchtbaarheid als verdoken en absolute grondvoorwaarde	159
§ 5. Geen leeftijdsvereiste.	162
§ 6. Geen vereiste van kinderloosheid.	162

HOOFDSTUK III.

DE EIGENLIJKE AANGIFTE VAN DE OVERTUIGING TE BEHOREN TOT HET ANDERE GESLACHT EN DE AKTE HOUDENDE VERMELDING VAN HET NIEUWE GESLACHT . .	165
---	-----

§ 1. De territoriaal bevoegde ambtenaar van de burgerlijke stand	165
A. Aangifte gedaan door een Belg.	165
B. Aangifte gedaan door een vreemdeling	165
§ 2. De aangifte van de overtuiging te behoren tot het andere geslacht	166
A. Algemeen.	166
B. Bij te voegen documenten	166
C. De aangifte van de overtuiging te behoren tot het andere geslacht, gedaan door een minderjarige	168

§3. Het opmaken van de akte houdende vermelding van het nieuwe geslacht	169
A. De taak van de ambtenaar van de burgerlijke stand	169
1. De taak van de ambtenaar van de burgerlijke stand bij het opmaken van de akte.	169
2. De taak van de ambtenaar van de burgerlijke stand nadat de akte werd opgemaakt.	170
3. De weigering om een akte houdende vermelding van het nieuwe geslacht op te stellen	173
B. De akte houdende vermelding van het nieuwe geslacht	175
1. Inhoud van de akte houdende vermelding van het nieuwe geslacht	175
2. Uitwerking van de akte houdende vermelding van het nieuwe geslacht	175

DEEL V.

HET VERHAALSRECHT BIJ DE RECHTBANK

PATRICK SENA EVE	177
----------------------------	-----

HOOFDSTUK I.

SITUERING EN BRONNEN	179
--------------------------------	-----

§1. Situering	179
§2. Bronnen	180
§3. Vergelijking met andere rechtsplegingen	180

HOOFDSTUK II.

BEVOEGDE RECHTBANK	181
------------------------------	-----

§1. Volstreckte bevoegdheid	181
§2. Territoriale bevoegdheid.	181
§3. Internationale rechtsmacht.	181

HOOFDSTUK III.

HOUDERS VAN HET VORDERINGSRECHT	183
---	-----

§1. Situering	183
§2. Verhaal tegen een weigeringsbeslissing	183
§3. Verhaal tegen een beslissing tot het opstellen van een akte.	185

HOOFDSTUK IV.	
RECHTSPLEGING	189
§ 1. Algemeen	189
§ 2. Inleiding van de vordering	189
§ 3. Verplichte mededeling aan het O.M.	190
§ 4. Behandeling van de vordering	191
§ 5. Beoordeling door de rechter.	193
A. Door de rechtbank aan te wenden criterium	193
B. Omvang van de toetsing door de rechter	194
§ 6. De uitspraak.	196
§ 7. Betekening resp. kennisgeving van de uitspraak.	197
§ 8. Rechtsmiddelen	199
A. Hoger beroep	199
1. Tegen een vonnis rechtdoend op een verhaal tegen een weigeringsbeslissing	199
2. Tegen een vonnis rechtdoend op een verhaal tegen een beslissing tot opmaak van de akte.	199
B. Voorziening in cassatie.	200
C. Derdenverzet.	200
HOOFDSTUK V.	
FORMALITEITEN NA HET IN KRACHT VAN GEWIJSDE TREDEN EN UITWERKING VAN DE UITSPRAAK.	201
§ 1. Formaliteiten na het in kracht van gewijsde treden van het vonnis of arrest	201
A. Verplichtingen opgelegd aan de griffier.	201
B. Verplichtingen opgelegd aan de ambtenaar van de burgerlijke stand.	202
1. Verhaal tegen een beslissing tot opmaak van de akte. . .	202
2. Verhaal tegen een weigeringsbeslissing.	203
3. Kennisgeving aan het O.M.	203
§ 2. Uitwerking van de uitspraak.	204
§ 3. Vermelding op de kant van de geboorteakte.	204

DEEL VI.	
DE GEVOLGEN VAN DE JURIDISCHE GESLACHTS- AANPASSING OP FAMILIERECHTELIJK VLAK	
TIM WUYTS	207
INLEIDING	209
HOOFDSTUK I.	
ONMIDDELLIJKE GEVOLGEN	211
§1. Beginsel	211
A. Uitwerking <i>ex nunc</i>	211
B. Uitzondering?	212
§2. Het bestaande huwelijk	216
§3. De vastgestelde (adoptieve) afstammingsbanden	218
§4. De onderhoudsbijdragen	221
§5. Het ouderlijk gezag	222
HOOFDSTUK II.	
TOEKOMSTIGE GEVOLGEN	225
§1. Het huwelijk	225
A. Geslachtsaanpassing en huwelijkssluiting	225
B. Echtscheiding	225
C. Nietigverklaring	226
§2. De vaststelling van afstammingsbanden	227
A. Eerste interpretatiewijze van artikel 62 <i>bis</i> , §8, 2de lid	
B.W.	227
1. Beoogde situatie	227
2. Gevolgen van deze interpretatiewijze	229
3. Redenen om deze interpretatie niet te volgen	231
4. Opvangmogelijkheden	239
B. Tweede interpretatiewijze van artikel 62 <i>bis</i> , §8, 2de lid	
B.W.	241
1. Rechtvaardiging	241
2. Beginselen	242
a. Geen afstamming t.a.v. twee personen van het- zelfde geslacht	242

b.	Geen uitsluiting van een afstammingsband t.a.v. de genetische vader bij verwekking vóór de juridische geslachtsaanpassing	246
c.	Retroactieve uitwerking van de vaststelling en betwisting van een afstammingsband	247
3.	Toepassing van deze beginselen.	249
a.	Kind geboren vóór de juridische geslachtsaanpassing.	249
b.	Kind verwekt vóór de juridische geslachtsaanpassing en geboren erna	252
c.	Kind verwekt na de juridische geslachtsaanpassing.	256
4.	Opvangmogelijkheden	260
5.	Redenen om deze opvatting niet te volgen	261
C.	<i>De lege ferenda</i>	266
§ 3.	Onderhoudsvordering tegen de verwekker	267
§ 4.	Begroting van onderhoudsbijdragen	268

**DEEL VII.
DE VERMELDING VAN HET GESLACHT IN DE GEBOORTE-
AKTE**

ELLEN VAN ROYEN	269
---------------------------	-----

HOOFDSTUK I.

INLEIDING	271
---------------------	-----

§ 1.	Situering van de problematiek	271
§ 2.	Het begrip geslacht	272

HOOFDSTUK II.

DE VERMELDING VAN HET GESLACHT IN DE GEBOORTE- AKTE VÓÓR DE WET VAN 15 MEI 2007.	275
---	-----

§ 1.	Principe	275
§ 2.	Geboorteaangifte bij onduidelijk geslacht.	275
§ 3.	Besluit	277

HOOFDSTUK III.	
DE VERMELDING VAN HET GESLACHT IN DE GEBOORTE- AKTE NA DE WET VAN 15 MEI 2007.	279
§1. Doelstelling.	279
§2. Totstandkoming.	280
§3. Beoordeling.	281
A. Algemeen.	281
B. Praktische gevolgen van de wet van 15 mei 2007.	282
1. De inschrijving van het geslacht in de geboorteakte ...	282
2. Aangifte van het geslacht binnen de drie maanden. ...	284
3. De verplichte voorlegging van een medische verklaring	286
4. Besluit.	287
§4. Vergelijking met het Nederlandse Recht.	288
1. Inhoud van de Nederlandse regeling.	288
2. Vergelijking van artikel 57, 1° van het Burgerlijk Wetboek met artikel 1:19d van het Nederlands Burgerlijk Wetboek.	288
3. Artikel 1:19d van het Nederlands Burgerlijk Wetboek: een argument pro erkenning van een derde ‘onzijdig’ geslacht?	290
4. Besluit.	291
HOOFDSTUK IV.	
BESLUIT.	293
BIJLAGE	
GECOÖRDINEERDE VERSIE VAN HET BURGERLIJK WET- BOEK, HET GERECHTELIJK WETBOEK, HET WETBOEK DER REGISTRATIE-, HYPOTHEEK EN GRIFFIERECHTEN, DE NAAMWET EN HET WETBOEK INTERNATIONAAL PRIVAATRECHT.	295
BURGERLIJK WETBOEK.	297
GERECHTELIJK WETBOEK.	301
WETBOEK DER REGISTRATIE-, HYPOTHEEK- EN GRIFFIE- RECHTEN.	304

| Inhoud

WET VAN 15 MEI 1987 BETREFFENDE DE NAMEN EN VOORNAMEN.....	305
WET VAN 16 JULI 2004 HOUDENDE HET WETBOEK VAN INTERNATIONAAL PRIVAATRECHT	306
WET VAN 10 MEI 2007 BETREFFENDE DE TRANSSEKSUA- LITEIT	307